

Ängås skola 7-9
Rödsvägen 12
472 32 Svanesund
Orust kommun

2010-04-29
1 (15)
Dnr 43-2010:297

Skolbeslut för grundskola

efter tillsyn av Ängås skola 7-9
i Orust kommun

2009-04-29

Rektorn vid skolan

Rödsvägen 12
472 32 Svanesund

Tillsyn i Ängås skola 7-9

Grundskola med årskurserna 7-9

Helhetsbedömning och beslut

Skolinspektionens tillsyn fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Granskningen avser inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan. Istället har en bedömning gjorts av i vilken utsträckning skolan, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i detta beslut grundas på de dokument som Ängås skola 7-9 och Orust kommun skickat in, de verksamhetsredogörelser de lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten.

Skolans samlade resultat visar på stora skillnader mellan pojkar och flickor. Skillnaden varierar över åren, dock ligger flickornas meritvärde genomgående över riksgenomsnittet, medan pojkarnas ligger under. Skolan har tidigare satt in särskilda insatser för att stötta vissa grupper av elever, men har i exempelvis kvalitetsredovisningen ingen analys av detta. Eftersom Skolverkets statistik visar att det inte är enstaka år som pojkarna presterar lägre resultat, så rekommenderar Skolinspektionen att skolan tar ett helhetsgrepp för att analysera och genomföra främjande åtgärder.

Skolinspektionen ser att även uppföljningen som sker på individuell nivå brister. Liksom i övriga skolor i kommunen har Ängås skola 7-9 infört ett nytt webbaserat system för att utveckla arbetet med uppföljning av elevernas kunskapsutveckling. Här finns bland annat individuella utvecklingsplaner och skriftliga omdömen. De skriftliga omdömena saknar dock ofta anknytning till de nationella målen och framstår snarare som en diskussion kring elevernas sociala färdigheter. Även om lärarna och rektorerna har en positiv inställning till det nya systemet, så behöver arbetet med innehållet utvecklas så att det tydligt framgår att det är elevens kunskapsutveckling som står i fokus.

Vid intervju med rektor, lärare och elevhälsoteam uppger de att skolan inte klarar av att ge alla elever i behov av särskilt stöd det stöd de behöver. Skolinspektionen ser dessutom att åtgärdsprogrammen har brister. De mål som anges är i vissa åtgärdsprogram generellt beskrivna och åtgärder är svåra att relatera till målen.

Vid lektionsbesök och vid intervjuer med elever, lärare och rektor framkommer brister i anpassningen av undervisningen. Det innebär att vissa elever som vill nå längre i sin kunskapsutveckling hålls tillbaka eftersom undervisningen till stor del är planerad så att samtliga elever ska göra samma sak. Eleverna uppger även svag kännedom om deras möjlighet att påverka utformningen av undervisningen. Skolinspektionens bedömning är att detta kan relateras till att samverkan mellan lärarna brister, vilket den gjorde även vid inspektionen 2006. Denna brist bidrar till att eleverna ges alltför få möjligheter att se samband och förstå sammanhang mellan ämnena, och på så vis kunna nå än längre i sin kunskapsutveckling.

Trots de brister som skolan i nuläget har, så framhåller rektorn att skolan har påbörjat ett förändringsarbete för att utveckla och förbättra verksamheten.

Skolinspektionen har i tillsynen av Ängås skola 7-9 identifierat följande brister som ska åtgärdas

- Skolan ger inte alla elever förutsättningar att nå lägst målen för betyget Godkänt i alla ämnen (Lpo 94, 2.2 Kunskaper och Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Mål att uppnå i grundskolan).
- Lärarna ger inte eleven och elevens vårdnadshavare fortlöpande information om elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Lärarna utgår inte alltid från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna vid bedömning och betygssättning (7 kap. 8 § första stycket grundskoleförordningen).
- Rektorn tar inte ansvar för att skolans resultat utvärderas regelbundet och använder detta underlag för att nå de nationella målen (2 kap. 2 § första stycket sista meningen skollagen, 3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. och Lpo 94 1 Den enskilda skolans utveckling).
- Lärarna arbetar inte med att anpassa undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande i tillräcklig utsträckning (Lpo 94, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning och Lpo 94, 2.2 Kunskaper).

- Lärarna samverkar inte så att undervisningen ger eleverna möjlighet att få överblick och se sammanhang (Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Riktlinjer).
- Lärarna arbetar inte aktivt för att öka elevernas möjlighet till inflytande över utbildningens utformning utifrån stigande ålder och mognad (4 kap. 2 § skollagen, Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande och Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, Riktlinjer).
- Skolan saknar en plan mot kränkande behandling som uppfyller de krav som anges i skollagen (14 a kap. 8 § skollagen och 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling).
- Skriftliga bedömningar ges inte alltid enligt grundskoleförordningens krav (7 kap. 9 § grundskoleförordningen).
- Om en elev har behov av särskilda stödinsatser utarbetas inte alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav (5 kap. 1 § tredje och fjärde stycket grundskoleförordningen).
- Särskilt stöd ges inte till elever som har svårigheter i skolarbetet (4 kap. 1 § andra stycket skollagen, 1 kap. 2 § andra stycket sista meningen skollagen och 5 kap. grundskoleförordningen).

Bedömningarna redovisas i bilagorna 1-2

Rektor och Orust kommun har ansvar för att bristerna vid Ängås skola 7-9 åtgärdas. Redovisning ska lämnas till Skolinspektionen senast 4 månader från den dag beslutet för Orust kommun meddelas. Skolinspektionen kommer då att följa upp beslutet. Skolinspektionen förutsätter dock att rektorn och Orust kommun snarast vidtar åtgärder för att rätta till bristerna. Skolinspektionen kan komma att tidigare än angivet datum begära att få ta del av arbetet med att åtgärda bristerna.

Skolbeslut

Tillsyn i skolan

Datum: 2010-04-29

5 (15)

Dnr: 43-2010:297

I ärendets slutliga handläggning har Kjell Ahlgren, undervisningsråd, och Jenny Beckman, jurist, deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Magnus Haglund

Enhetschef

Lina Bennehult

Utredare

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen och beskrivning av skolan

Bilaga 2 Tillsynsprotokoll och bedömningar för Ängås skola 7-9

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför tillsyn i Orust kommun under våren 2010. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolor i kommunen. Skolinspektionen besökte Ängås skola 7-9 den 10 mars 2010.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Skolbeslutet kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

När tillsynen har genomförts i hela kommunen sammanställs iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för skolväsendet i kommunen i ett beslut (slutligt beslut). Skolbesluten från samtliga skolor i kommunen fogas då till det beslutet som bilagor. Skolinspektionen kommer att följa upp vilka åtgärder som vidtagits i anledning av påtalade brister senast tre månader efter att kommunbeslutet meddelades.

Tillsynen inriktas mot fyra huvudområden: **måluppfyllelse och resultat, pedagogisk ledning och utveckling av skolan, skolans lärandemiljö** samt **enskild elevs rätt**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Ängås skola 7-9, dels den information som samlats in under besöket. I Ängås skola 7-9 intervjuades rektorn, lärare, elevhälsoteam och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1.: Antal elever på Ängås skola 7-9

Skolan	Antal elever
Grundskola	211

Källa: rektorn på Ängås skola 7-9

Ängås skola 7-9 består av nio ålderhomogena klasser, tre per skolår. Skolan är organiserad i tre vertikala arbetslag som vardera består av en sjuåring, en åttaåring och en nioåring. Laget består av 6-7 pedagoger som har sin huvudsakliga tjänst förlagd inom lagets klasser. Varje lag har en egen hemvist där klasserna har hemrum och pedagogerna har sina arbetsrum. Precis intill skolan ligger Ängås skola F-6 och tillsammans arbetar enheterna för att öka samarbetet dem emellan. Det finns även planer på att bygga ut skolan och integrera Ängås F-6 i skolan. Från och med höstterminen 2010 kommer årskurs 6 från Varekil att ingå i skolan. Rektorn har varit på skolan oktober 2008.

Tillsynsprotokoll för Ängås skola 7-9

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskaper

Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Fokus på skolans uppdrag

Lärarnas bedömning och utvärdering

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Skolans lärandemiljö

Fokus på lärande

Tillit till elevens förmåga

Trygg lärandemiljö

Enskild elevs rätt

Bedömning (och betyg)

Undervisningstid och val

Särskilt stöd

Studie- och yrkesvägledning

Avgifter

Rektorns beslutsfattande

Huvudområde: Måluppfyllelse och resultat

Bristområde: Kunskaper

Bedömning:

Skolan ger inte alla elever förutsättningar att nå lägst målen för betyget Godkänt i alla ämnen.

Författningsstöd:

Lpo 94, 2.2 Kunskaper

Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Mål att uppnå i grundskolan

Motivering:

Enligt Skolverkets statistik har det genomsnittliga meritvärdet legat i nivå med riksgenomsnittet de senaste fem åren (omkring 208 poäng). En jämförelse mellan pojkars och flickors resultat visar dock på stora skillnader mellan grupperna. 2009 var skillnaden i det genomsnittliga meritvärdet 56,2 poäng, året innan var det 30,2. Skillnaden varierar över åren, men gemensamt är att flickor ligger över riksgenomsnittet medan pojkar ligger under. Rektorn framhåller att skolan har arbetat för att öka pojkars måluppfyllelse.

Skolan ligger i nivå med riket i andelen som är behöriga till nationella program, omkring 90 procent. Här är skillnaden mellan pojkar och flickor inte heller lika stor. I andelen som är behöriga till nationella program skiljer endast 1–3 procentenheter. Gällande relationen mellan nationella prov och slutbetyg i årskurs 9 ligger diskrepansen i nivå med riket för matematik och engelska, medan 25 procent av eleverna får högre betyg i svenska än vad de presterade på provet. Att så stor andel av pojkarna, trots låga meritvärden, är behöriga till nationella program på gymnasiet kan tyda på att Ängås skola är fokuserad på framförallt svenska, matematik och engelska.

Skolinspektionen konstaterar att inte samtliga elever uppnår målen i alla ämnen och att det över tid finns betydande skillnader i resultaten mellan pojkar och flickor. Skolan behöver analysera detta och vidta åtgärder.

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bristområde: Lärarnas bedömning och utvärdering

Bedömning:

Lärarna ger inte eleven och elevens vårdnadshavare fortlöpande information om elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling.

Författningsstöd:

7 kap. 2 § grundskoleförordningen

Motivering:

Ängås skola har infört ett nytt webbaserat system för att utveckla arbetet med uppföljning av elevernas kunskapsutveckling. Här finns bland annat individuella utvecklingsplaner och skriftliga omdömen. Systemet bygger på delaktighet från såväl lärare som elever och föräldrar där samtliga inblandade har möjlighet att skriva kommentarer kring elevens kunskapsutveckling. Rektorn och lärarna anser att de kommit längre i sina diskussioner kring nationella mål och utvärdering av kunskapsutveckling i och med införandet av systemet. Eleverna uppger i intervjun att systemet är jobbigt och att det innebär ett administrativt arbete som inte fanns tidigare. De beskriver systemet som en slags chat där elever, föräldrar och lärare för en diskussion kring skolarbetet.

De exempel på skriftliga omdömen som Skolinspektionen tagit del av är av varierande karaktär. I vissa kommentarer från elever och föräldrar finns utlåtanden som starkt ifrågasätter lärarens undervisning, men även sådana som rosar lärarens insatser. De skriftliga omdömena saknar ofta anknytning till de nationella målen och framstår snarare som en diskussion kring elevernas sociala färdigheter. De innehåller utlåtanden såsom "det verkar som du är mer fokuserad nu", "eftersom du har lätt att fatta så lyckas du ju bra med studierna". Det framgår således inte tydligt att detta är ett skriftligt omdöme, utan kan framstå snarare som ett samtal där områden som inte rör de nationella målen diskuteras. En del omdömen innehåller även felaktiga uppgifter om betygskriterier. I intervjun med lärarna uppger de att utvärdering av elevernas kunskaper sker fortlöpande, men kan inte ge exempel på hur detta sker.

Enligt grundskoleförordningen ska utvecklingssamtalet, skriftliga omdömen och den individuella utvecklingsplanen ge elever och vårdnadshavare information om elevens kunskapsutveckling. De omdömen som ges där måste därför vara relaterade till de nationella målen.

Bedömning:

Lärarna utgår inte alltid från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna vid bedömning och betygssättning.

Författningsstöd:

7 kap. 8 § första stycket grundskoleförordningen

Motivering:

Som tidigare nämnts förekommer det i en del av de skriftliga omdömena att läraren har angett betygskriterier som inte är förenliga med vad som anges i kursplanerna. Detta bekräftas vid Skolinspektionens besök i lektioner där det förekommer att läraren både

muntligt och skriftligt anger felaktiga betygskriterier till eleverna. Vid intervju med elever anger de att kraven skiljer sig åt mellan olika lärare, och att det i sin tur kan få negativa konsekvenser vid byte av lärare.

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bristområde: Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Bedömning:

Rektorn tar inte ansvar för att skolans resultat utvärderas regelbundet och använder detta underlag för att nå de nationella målen.

Författningsstöd:

2kap. 2 § första stycket sista meningen skollagen

3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.

Lpo 94 1 Den enskilda skolans utveckling

Motivering:

I skolans kvalitetsredovisning presenteras bland annat en sammanställning av hur stor andel av eleverna som uppnår alla mål, som är behöriga till nationellt program, och som inte uppnår målen i ett (1) respektive fler än två ämnen. Sammanställningen visar att pojkarna når sämre resultat än flickorna. Detta följs dock inte av någon analys eller beskrivning av insatta åtgärder. Rektorn har inte gjort någon ämnesvis sammanställning av resultaten, men uppger att han får vetskap om det uppstår specifika problem av lärarna.

Huvudområde: Skolans lärandemiljö

Bristområde: Fokus på lärande

Bedömning:

Lärarna arbetar inte med att anpassa undervisningen efter elevers behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande i tillräcklig utsträckning.

Författningsstöd:

Lpo 94, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning

Lpo 94, 2.2 Kunskaper

Motivering:

Vid intervju med lärarna uppger de att de försöker anpassa undervisningen så långt det är möjligt, men att det kan vara problematiskt av organisatoriska skäl. Enligt lärarna är det svårt att möta spridningen i kunskapsnivå bland eleverna, och att det i vissa fall sker en anpassning på bekostnad av de elever som egentligen behöver utmanas. Vid intervju med eleverna uppger de att mycket av undervisningen är densamma oavsett ämne och att undervisningen till största delen är planerad av läraren, även om det finns variationer mellan lärarna. Eleverna ger exempel på undervisning i språk, NO-ämnen och matematik, som de upplever är styrd av läroboken med små möjligheter att nå längre. Detta bekräftas vid lektionsbesök. Eleverna säger också att de som har kommit längre och behöver utmaningar får vänta på de andra eleverna. Det förekommer också att vissa elever som har nått längre än andra får hjälpa sina klasskamrater, och upplever då att de hålls tillbaka i sin kunskapsutveckling. I exempelvis hemkunskap får flickorna som klarar sig bra, arbeta tillsammans med pojkar som inte har nått lika långt.

För att kunna möta olika grupper av elever har lärarna ett system där eleverna vid individuella uppgifter får välja om de ska sitta kvar i klassrummet eller gå ut i korridoren. Förhoppningen hos lärarna är att kunna möta de grupper som är i större behov av stöd. Det finns dock inget gemensamt förhållningssätt bland lärarna hur denna anpassning ska användas. Vid några av de lektionerna som Skolinspektionen besökt har systemet fått till följd att eleverna som väljer att gå ut i praktiken inte har någon undervisning, utan tillbringar lektionstiden med något annat. De elever som stannat kvar har däremot tillgång till läraren. Detta bekräftas också av eleverna som menar att det är de elever "som inte vill vara under uppsikt som går ut". Även lärarna bekräftar denna spridning och säger att det är de elever som vill fly som går ut, men att det också finns exempel där läraren uppmanar de som är i behov av stöd att stanna kvar i klassrummet. Rektorn har tagit upp den problematik som föreligger med denna typ av anpassning, men har ännu inte kommit fram till hur problemet ska åtgärdas.

Bedömning:

Lärarna samverkar inte så att undervisningen ger eleverna möjlighet att få överblick och se sammanhang.

Författningsstöd:

Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Riktlinjer

Motivering:

Lärarna uppger i intervjun att de inte samverkar mellan ämnena i den utsträckning som krävs för att eleverna ska få möjlighet att få överblick och se sammanhang. Det förekommer till exempel ingen ämnesövergripande undervisning. Detta bekräftas i

samtal med elever där det framkommer att eleverna inte känner till samband mellan olika ämnen, även om de läser samma områden inom olika ämnen.

Bedömning:

Lärarna arbetar inte aktivt för att öka elevernas möjlighet till inflytande över utbildningens utformning utifrån stigande ålder och mognad.

Författningsstöd:

4 kap. 2 § skollagen

Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Lpo 94, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, Riktlinjer

Motivering:

Liksom kring anpassning varierar det enligt eleverna mellan lärarna hur stort inflytande eleverna kan ha över undervisningens upplägg. Vid lektionsbesök ser Skolinspektionen flera exempel på där läraren helt eller delvis planerat lektionen enligt instruktioner i läroboken och där eleverna ges små möjligheter till inflytande. I samtal med elever framkommer det att de har svag kännedom om deras rättighet att ha inflytande över hur deras utbildning ska utformas. Lärarna ser även de brister i sin förmåga att göra eleverna delaktiga, och förklarar detta delvis genom att det tar mycket tid av undervisningen att göra eleverna delaktiga.

Huvudområde: Skolans lärandemiljö

Bristområde: Trygg lärandemiljö

Bedömning:

Skolan saknar en plan mot kränkande behandling som uppfyller de krav som anges i skollagen.

Författningsstöd:

14 a kap. 8 § skollagen

2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling

Motivering:

Skolan har en likabehandlingsplan som innehåller en plan mot kränkande behandling. I planen anges i punktform främjande och förebyggande arbete samt åtgärder. I planen anges inga mål som skolan vill uppnå med sitt arbete. Det framgår inte att de insatser

som beskrivs bygger på en kartläggning av skolans behov. Eleverna känner inte heller till planen och har inte varit delaktiga i framtagandet av den.

I Skolverkets Allmänna råd anges att planen ska vara en beskrivning av det innevarande årets främjande och förebyggande arbete. Att arbeta med planen integrerat med detta arbete leder till en systematik och stärker kvaliteten. På så vis blir planen ett förebyggande verktyg som tydliggör och stärker arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (SKOLFS 2009:38).

Huvudområde: Enskild elevs rätt

Bristområde: Bedömning och betyg

Bedömning:

Skriftliga bedömningar ges inte alltid enligt grundskoleförordningens krav.

Författningsstöd:

7 kap. 9 § grundskoleförordningen

Motivering:

I de skriftliga bedömningarna som Skolinspektionen har tagit del av anges inte alltid vilka kunskaper eleven har i ämnet.

Huvudområde: Enskild elevs rätt

Bristområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Om en elev har behov av särskilda stödinsatser utarbetas inte alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Författningsstöd:

5 kap. 1 § tredje och fjärde stycket grundskoleförordningen

Motivering:

De åtgärdsprogram som Skolinspektionen har tagit del av är av varierande karaktär. De mål som anges är i vissa fall generella och mycket omfattande, till exempel att komma in på gymnasiet eller att nå målen i alla ämnen. De åtgärder som anges är också i flera fall svåra att relatera till de mål som ska uppnås. Elevhälsoteamet uppger att det i några fall saknas åtgärdsprogram där det skulle behövas.

Bedömning:

Särskilt stöd ges inte till elever som har svårigheter i skolarbetet.

Författningsstöd:

4 kap. 1 § andra stycket skollagen

1 kap. 2 § andra stycket sista meningen skollagen

5 kap. grundskoleförordningen (Särskilda stödinsatser)

Motivering:

Vid intervju med rektor, lärare och elevhälsoteam uppger de att skolan inte klarar av att ge alla elever i behov av särskilt stöd det stöd de behöver. Lärarna och elevhälsoteamet menar att skolan har vänt på sättet att organisera stödinsatserna så att organisationen kommer först och behov av stöd i andra hand. Vid kommunikering av rapporten hävdar dock rektorn motsatsen.

För att möta elever i behov av särskilt stöd förekommer det att elever som har kommit längre får stödja sina klasskamrater. Detta har enligt eleverna blivit kännbart i flera ämnen, där de upplever att de hålls tillbaka av läraren för att vara behjälpliga med sina klasskamrater.